

Nr 206.

Av herr **Lindhagen**, om tryckning av den väckta motionen nr 204 behandlande världsfredens och den internationella rättsordningens program samt svensk propaganda för den varaktiga freden.

Skyarna skocka sig för varje dag allt mer kring kriget, och freden behandlas som en askunge eller ingenting. Då framträder för menige människorna i världen allt mer en förtärande längtan efter freden, dess idé, dess realitetsbetonade förutsättningar och ett arbete omsider på dess tillblivelse.

En myckenhet framträdanden i riksdagen samt även annorledes hemma och ute har jag frestat från 1911 för tillmötesgående av en sådan ofrånkomlighet. Med senaste urtima riksdagen och 1940 års riksdag har synts mig liksom för myckenheter andra människor en förpliktelse föreligga för Norden och Sverige att vid sidan av sina upprustningar träda ut i världen för en slik kallelse. Danmark och Norge äro för tillfället förhindrade.

Återstår således Sverige såsom för närvarande i Europa väl det enda land som har kallelse, på grund av sin neutralitet och även sin egen hotade ekonomiska välfärd, till en sådan vaksamhet och mänskligt framträdande. Även i denna riksdag har jag på olika vägar inom riksdagen uppfordrat vårt land till förenämnda lyhördhet såsom ett mäktigt stöd tillika även för vår neutralitet. Utrikesutskottet har fått till sig överlämnade åtskilliga motioner i sådant syfte, och i skrivelse till utskottet har av mig meddelats, att en sammanfattning av orsakssammanhangen och botemedlen skulle såsom en slutmotion framläggas för riksdagen och dess utrikesutskott.

Denna motion väcktes den 7 maj under åberopande att motion får i riksdagen väckas efter laga motionstid i anledning av någon under riksdagen timad händelse. Påföljande dag, då remiss till vederbörande utskott skulle äga rum, vägrade talmannen framställa proposition för motionens remitterande. Detta dock, såvitt jag förstår, i strid med hans uppfattningar i två med denna sammanhängande motioner kort förut. Det uppstod debatt för och emot med resultat att kammaren, som tidigare förordat remiss i närbesläktade ärenden, nu biföll talmannens remissvägran.

I gångna tider från 1911 och även vid urtima riksdagen 1939 hade emellertid enligt vad utretts och vitsordats i sådana fall den väckta motionen befordrats till trycket lika väl som fortfarande även väckta interpellationer, som sedan ej beviljats. När åter en motion återtagits, så har enligt konstitutionell praxis motionens innehåll icke intagits i protokollet i vidare mån än att i de tryckta exemplaren av motionen dock återgivits rubriken.

Nu finnes emellertid en institution, kallad riksdagens *kanslideputerade*, som även skall ha uppsikt över motionernas befordrande till trycket. Den

skall även utöva uppsikt över inkomna riksdagshandlingars befordran till trycket.

I sistone ha deputerade beslutat införa en ny praxis i fråga om motionernas tryckning. När en motion ej blivit remitterad skall den icke heller vidare befordras till trycket. Så skedde då med motionen I: 204 om världsfredens realiteter. Förbud för tryckning framfördes från deputerade till tryckeriföreståndaren. Och icke nog därmed. Dess ordförande ordinerade att icke ens rubriken fick återgivas och icke heller yrkandena. Därigenom fick denna världsfredsmotion bilagda enkla utseende.¹

Deputerades vice ordförande sade mig att uteslutande av rubriken föreföll honom vara kanske förhastat. Andra jag frågat instämman däri, och många ha ställt sig undrande om den nya konstitutionella praxis var något framsteg i demokratien eller snarare ytterligare en tillbakagång. Så gick det med den principiella och realitetsbetonade världsfredsmotionen. Den vitsordade att rustningarnas och krigets djupgående orsaker i huvudsak voro *språkförbistringen, nationalitetsförtrycket, ekonomiskt kaos, överbefolkning och en övermaterialiserad tids förakt för de andliga värdena*. Den nu till trycket befordrade motionens innehållslösa skelett är ett vältaligt prov, tyckes mig, på tidens förakt för de andliga värdena.

Kanslideputerade sakna väl även befogenhet att tumma på motionsrätten på sätt som skett och överhuvud taget att tillskapa någon ny konstitutionell praxis av egen maktbefogenhet.

Även tidigare i denna riksdag har deputerade vid trycket frigjort min jordmotion om en ledande tanke och en ordnande hand över jordfrågan från varje motivering, som i motionen åberopats genom hänvisning till en vid föregående riksdag väckt motion i ämnet. På deputerades tillsägelse har tryckeriföreståndaren dock överlämnat utan vidare motivering till lagutskottet ett exemplar av den i åtryck förbjudna handlingen. Ett nytt tillskott således i det s. k. utskottsväldet. Att kamrarnas samtliga övriga medlemmar, som dock ensamma besluta i saken, skulle få, så som i andra motioner även taga del av motionärens motivering är således genom en dylik konstitutionell praxis underkänt såsom en oviktig angelägenhet.

I ett annat ärende två år förut hade deputerade vägrat, att en bilaga till en motion om psykiatrien och rättsskipningen fick befordras till trycket, enär den redan fanns tryckt i tidigare riksdagshandlingar. Här ingrep talmannen på min begäran. Deputerade rättade sig då efter hans uppfattning vid nytt sammanträde. Men vid det nuvarande fallet hade talmannen ansett sig ej vidare kunna utöva enahanda befogenhet inför, såvitt jag förstod, den nya konstitutionella praxis, som av deputerade beslutats.

Att i detta fall ej ens tillåta återgivande i motionens tryck av rubrik fann även deputerades vice ordförande betänkligt. Det hade skett på ordförandens eget initiativ.

Deputerades förslag att på angivna sätt tumma på motionsrätten och kalla det för ny konstitutionell praxis bör väl bli föremål för riksdagens pröv-

¹ Ej här omtryckt.

ning efter konstitutionsutskottets hörande. Utskottet har nu under behandling en motion i denna riksdag om en allmän revision av grundlagarna.

Det hemställas motionsvis, att riksdagen ville — med anledning av under riksdagen inträffade händelser — efter konstitutionsutskottets hörande besluta .

1:o) att förenämnda motion nr I: 204 om världsfreden skall i anslutning till hitintills gällande konstitutionell praxis befordras till trycket;

2:o) att — om detta mot förmodan avslås — den tryckta motionen dock bör återgiva även motionens rubrik.

Stockholm den 10 maj 1940.

Carl Lindhagen.
